

Igorův život

Igor se narodil 26. srpna 1961 v porodnici na Obilním trhu v Brně. Prožil šťastné dětství v rodinném domě v Kalvodově ulici především díky láskyplné péči babičky a dědečka. Celou rodinu bolestně zasáhl rozvod rodičů a odchod otce do Havířova. Pevná otcova ruka v rodině chyběla. Igor společně s kamarádem Filipem Hanákem na základní škole v Hroznové ulici prováděl výtržnosti často na hraně zákona. Maminka na výchovu dětí nestačila, proto Igor po základní škole odešel za otcem do Havířova, kde se vyučil nástrojařem. Otcovskou péči zde nenašel, navíc zdejší atmosféra a mentalita lidí nebyla jeho bohémské povaze blízka.

Hned po vyučení se vrátil do Brna, kde potom vystřídal řadu zaměstnání. Pracoval jako pomocný dělník v Moravském zemském muzeu, jako laboratorní technik ve Fotochemě, zeměměřič v Geotestu, zámečnick na Vojenské akademii, údržbář ve zvláštní škole, noční hlídač v Dopravních stavbách. Mezi svými se cítil v restauraci U Formana, hlavním stanu brněnského undergroundu 80. let. Tam jsme se s Igorem o prázdninách 1982 také poznali a už jsme spolu zůstali. V průběhu pěti let se nám narodili dva synové. Krátce po svatbě musel Igor narukovat. Ve skriptech psychiatrie si nastudoval doporučenou diagnózu a svoje znalosti pak dokonale využil v praxi. Na vojně pobyl pouhých třináct dní.

Co jsem Igora znala, vždycky ho lákala fotografie, a v této zálibě jsem ho všemožně podporovala. Zjistil si, že na Lidové konzervatoři v Ostravě se vyučuje obor výtvarná fotografie, a v letech 1984–1987 ji vystudoval. Potkal zde pedagoga Bořivoje Sousedíka, který jej silně ovlivnil a měl vliv i na Igorovu další tvorbu. Igor začal víc fotit – zadání ze školy i rodinu. Svůj talent pro fotografování mohl konečně uplatnit i v zaměstnání, když nastoupil jako fotograf nejprve v nemocnici v Bohunicích a později v podniku Služby města Brna. V té době bydlela naše čtyřčlenná rodina v suterénním jednopokojovém bytě. Igor si na záchodě metr krát metr zřídil pomocí výklopné desky černou komoru. Filmy a fotky vyvolával na kuchyňském stole, který sloužil zároveň ke koupání a přebalování dětí. Díky své zručnosti byl na konci 80. let schopen doma vyvolávat barevné filmy a dělat barevné fotky.

Igorův profesní život nabral na obrátkách. V roce 1990 nastoupil jako fotoreportér do deníku *Lidová demokracie*, kde setrval až do jeho zániku v roce 1994. Práce ho bavila, protože zde potkával spoustu zajímavých lidí. Ve studiu fotografie pokračoval při zaměstnání na Institutu tvůrčí fotografie při Slezské univerzitě v Opavě v letech 1991–1994 bakalářským a poté v letech 1995–2001 i magis-

Zleva Igor Šefr a Filip Hanák, 80. léta.
Archív Jany Soukupové

Hana Šefrová a prvorozený syn Robert,
Brno 1986. Foto Igor Šefr

Zleva Václav Štěpánek, redakční řidič
Řípa a ležící Igor Šefr v nepoužitých
neprůstřelných vestách při návratu

Mezi kulkami, politiky a vinnými sklepy

Na otázku, kdy a kde jsem se seznámil s Igorem, popravdě nedokážu přesvědčivě odpovědět. Tuším, že to bylo někdy v roce 1987. V té době jsem totiž jako „elév“ redaktoroval v časopise *Věda a život*, kam mne, tehdy člověka bez práce, a tedy ohroženého paragrafem za příživnictví, přivedl Jan Steklík. Možná to byl právě Honza, kdo nás s Igorem seznámil.

Možná se to ale stalo v Akádě (dnes již zaniklé Akademické kavárně na rohu Gorkého a Jaselské), kam jsem jako absolvent protější filozofické fakulty rád zamířil, neboť tam vždy seděl někdo známý. Nebo se to mohlo stát také v sousedství U Čápa, krásné hospodě sice třetí cenové skupiny, ve skutečnosti však čtvrté, ale mohlo to být také U Kunze na Smetanově (dnes restaurace Laguna), což byla skutečná hospoda čtvrté cenové skupiny, kam jsme chodili, když už nebylo na dražší pivo v Akádě. Zkrátka někde v tomto prostředí, jinde zcela jistě ne, jsem Igora potkal a někdo nás jednoduše seznámil. A protože jsme v redakci potřebovali někoho na přefota z knih a časopisů (o nějakých xerozech či kopírkách tehdy nebylo ani potuchy) a protože Igor byl, jak se pochlubil, začínající fotograf, nějak se mi ho podařilo do Vědičky, jak říkal vše zdobňující Honza Steklík, dostat. Myslím, že to bylo jeho první skutečné honorářové působení v nějakém periodiku. Ty honoráře nebyly na tehdejší dobu nijak malé, a pokud udělal deset fotek, dalo se z toho téměř vyžít. Postupně začal Igor pro časopis fotit i do různých reportáží. Tak tedy začalo naše přátelství a spolupráce.

Igor brzy začal spolupracovat také s *Lidovou demokracií*. Tam jsem jej představil příteli Liboru Janovi, který v těchto „lidoveckých“ novinách brzy udělal novinářskou kariéru a po roce 1989 se stal i vedoucím brněnské redakce. A tady se už Igorovi otevřela cesta ke skutečné reportážní fotografii, jíž se pak vlastně živil po celý svůj život, ať již to bylo

v novinách, v Četce, na volné noze, nebo jako vyučující mladých fotografických elévů. Ostatně zrcadlo, kterou vlastním, mi vybral právě on. Do redakce „*Lidodemo*“ jsem nastoupil po zániku *Vědy a života* na podzim 1991, ale již v létě toho roku jsem jako externista poprvé vyrazil s Igorem na dlouhou reportážní cestu. Rozpad Jugoslávie byl v plném proudu a podařilo se mi přesvědčit tehdejšího vedoucího brněnské redakce Antonína Drobného a jeho zástupce Libora, že bez autentického zpravodajství ztratí periodikum svůj glanc. Igor, tehdy již plně zaměstnan v těchto novinách jako fotoreportér, řídil redakčního favorita, s námi jel ještě kolega Kristián Chalupa.

Vyrazili jsme tedy na cestu do Charvátska, do Liky a Kordunu, na bývalou vojenskou hranici habsburské říše, kde v té době probíhaly boje mezi místním srbským obyvatelstvem, které vyhlásilo svoji autonomii (Srbská autonomní oblast Krajina), charvátskými milicemi a domobranou. Nu, s naším autem, kufříkovým psacím strojem, který jsme vytahovali na stůl v restauracích, psali reportáže a následně sháněli fax k odeslání jsme tam byli západním kolegům pro smích, ale na druhé straně jsme se díky znalosti jazyka i reálií dostali tam, kam oni ne. A novináři tehdy byli v kurzu u obou zneprátených stran – každá jim totiž říkala svoji pravdu. Žádná ucelená fronta tehdy neexistovala, poznat, kdo je kdo, téměř nešlo, uniformy měli všichni stejné, není divu, že i přes viditelné označení PRESS, které Igor pro tuto příležitost vyrobil, jsme se dostali i do palby ostřelovačů. Do té doby jsem netušil, že favorit může jet po okresce rychlostí 150 km/h, ale přežili jsme. Igor odvážně fotil, ale musel respektovat, že bojovníci ani jedné ze stran nechtěli, aby jim bylo vidět do tváře, ani aby je fotil při přípravách k boji. Bylo to pochopitelné, často proti sobě stáli sousedé z různých vesnic, kteří se znali jmény, ale Igorovo srdce „válečného fotografa“ se bouřilo. Jeho fotoreportáže

Kostajnica na Uni, Jugoslávie 1991.
Foto Igor Šefr

Zleva Ján Čarnogurský, Jiří Horák,
Alexander Dubček, Václav Tomis, Brno
1991. Foto Igor Šefr

Nejen fotoreportér a kolega, ale i kamarád

S fotoreportérem a velmi zábavným společníkem Igorem Šefrem jsem měl tu čest pracovat několik roků v deníku *Lidová demokracie*. Absolvovali jsme spolu také reportážní cesty, kromě jiných do válečné Jugoslávie v červenci 1991 a o měsíc později, v době puče proti Gorbačovovi, také do tehdejšího Sovětského svazu. Igor byl nejen výborný fotograf, ale i člověk s velkým smyslem pro humor. Neopustil ho zcela ani v okamžiku, kdy na něj v červenci 1991 zamířil srbský ozbrojenec u města Dvor na Uni ostře nabitou střelnou zbraní. Igor ho přesto stačil vyfotit. Tuto fotografii pak kromě deníku *Lidová demokracie* uveřejnil na první straně prestižní německý deník *Süddeutsche Zeitung*.

Nezapomenutelná byla rovněž naše společná cesta do Bratislavy na jakousi demonstraci příznivců Josefa Tisa, která se uskutečnila přibližně půl roku před rozdělením Československa. Na náměstí SNP se sešlo několikatisícové shromáždění příznivců tohoto po válce popraveného slovenského kněze a politika. Igor se vměstnal mezi pozvané hosty a nacionalisticky laděné novináře. Když se ozvala výzva jednoho z pořadatelů „vykopejte ty pražské židovské novináře z tribuny“, Igor se „vykopat“ nenechal. Ohradil se, že není přece ani z Prahy, ani židovské víry či národnosti, a klidně fotil dál. Později večer, na stejném náměstí pak jeden z přítomných nacionalistů začal vykřikovat, že by rád spálil československou vlajku, kterou ale nemá. Igor mu opakovaně s provokativní nadsázkou navrhl, zda by si s ním nešel aspoň zatančit.

Fotografie Igora Šefra mohli zájemci obdivovat na celé řadě samostatných i společných výstav, včetně zahraničních, například v litevském Vilniusu či indické Bombaji. Igor mimo jiné fotografoval politiky, u nás i na zahraničních cestách. Dovedl je zachytit v charakteristických pózách a dokázal své záběry vtipně komentovat. K jeho úspěchům patří též čestné uznání z roku 2007 za fotografii v soutěži Czech Press Photo v kategorii Aktualita.

Ještě než Igor vážně onemocněl, vedli jsme spolu občas debaty na různá politická témata. Většinou jsme se shodli. Chtěl jsem toho s ním ještě hodně prodiskutovat. Teď mu můžu jen v duchu vynadat, že tady ještě nějakou dobu nezůstal. Jeho specifický humor a velká zásoba kvalitních anekdot mi budou chybět.

Kristián Chalupa, kolega z Lidové demokracie

Srbský ozbrojenec u Dvora na Uni, Jugoslávie 1991. Foto Igor Šefr

Tatáž fotka na titulní straně Süddeutsche Zeitung, 7. 8. 1991

Na reportáži jezdil Igor řadu let ve svém autě barvy lila. Je to tak zvláštní odstín, na autech dosti vzácný, že ji snad nikdo jiný ani nemůže mít. Vícekrát se na rušných křižovatkách při čekání na zelenou Igorovi stalo, že mu telefonoval některý z kamarádů do vozu a hlásil mu „stojím za tebou“ nebo „procházím kolem“. Následoval smích a mávání. Také my jako kolegové, když jsme přijížděli na místo nějaké události, hned jsme podle auta poznali, že už tam Igor dorazil před námi. „Liláček“ se nedal přehlédnout.

V brněnské redakci ČTK nám Igora připomínají některé jeho fotografie na zdech. Mezi jinými jde o snímek prokřehlého prezidenta Václava Havla ve světle reflektorů a fotografických blesků při nějakém zimním mítinku na náměstí Svobody v Brně. Dnes už nežije ani osobnost na snímku, ani jeho autor. U obou ale zůstává mnoho dobrých důvodů ke vzpomínce.

Vladimír Klepáč a Jan Tomandl, bývalý a současný vedoucí brněnské redakce ČTK

Igor Šefr s kolegy a přáteli z brněnské redakce ČTK a Českého rozhlasu, Brno 2014. Foto Václav Šálek

Igor Šefr přebírá interní ocenění ČTK, 3. cenu v kategorii Zlaté oko Za dlouhodobou kvalitní produkci, za široký záběr a fyzickou a psychickou výdrž při nelehkém krytí událostí ve druhém největším městě republiky. Brno 2010. Foto archiv ČTK

Václav Havel na vzpomínkovém mítinku na náměstí Svobody, Brno listopad 2009. Zdroj ČTK/Igor Šefr

